

معرفی اجمالی لباس قشقایی

بدون شک لباس اصلی قشقاییها یکی از زیباترین و پوشیده ترین و آزادترین لباسی است که میتوان در هر زمان و در هر محیطی از آن استفاده نمود. لباس زنان ضمن مستوری کامل برای تحرک و کار کردن و مناسبیت برای فصول مختلف سال و محافظت از سرما با رعایت ارزش اقتصادی آن برای خانواده تهیه میشود.

قرن هاست با تغییر تمدن و پیشرفت زندگی شهری و پیدا شدن انواع لباسها با مدهای مختلف زنان ایل همچنان به لباس اصیل خود عشق ورزیده و جز در حالات استثنائی و شهر نشینی حاضر نیستند این پوشش خود را از دست بدهند. حتی لباس مردان هم متناسب با کار و فعالیت زیاد و تحرک و زیبایی خاص خود بوده است. متأسفانه استفاده از لباسهای محلی در حال حاضر تنها محدود به مراسم عروسی و مناسبتهای خاص شده است. در سال ۱۹۹۷ میلادی در جشنواره لباسهای محلی در تهران لباس قشقایی زیباترین لباس شناخته شد. این زیبایی بیشتر مربوط به ظاهر لباس و طرز پوشش آن میباشد

تغییراتی که در طی سالها در نوع لباس زنان و مردان پیدا شده بسیار مختصر و در جهت تکامل و زیباتر شدن بوده و جنبه تظاهر و خودستایی و فخر فروشی نداشته است. تنها تعدادی از مردان به خاطر موقعیت زندگی و معاشرت و مراوده با شهر به جای "شال و آرخالق" از کاپشن - شلوار استفاده مینمایند و گروه اسکان یافته ایل کاملاً از زندگی و تمدن شهری متابعت مینمایند

لباس مردانه

ابتدایی ترین لباسها تا چند سده پیش بدون چاک جلو بوده و از سر به تن می شد تا اینکه لباسی به نام آرخالیق Arxalıq که دارای چاک جلو بوده و از پشت کتف (Arxa آرخا) به تن می شد توسط قشقایی ها طراحی شد و هنوز مورد استفاده قرار می گیرد. طول این لباس تا پایین تر از زانو می باشد که علاوه بر راحتی پوشیدن آن، زیبایی خاص خود را دارد. بعلاوه هنگام کار و فعالیت می توان قسمت پایین آنرا جمع کرد.

شال کمر Sal

این شال در میان قوم های مختلف رایج بوده که مزایایی چون نگهداشتن آرخالوق، جمع کردن شکم و جلوگیری از کمر درد را بر عهده دارد

لباسهای عشایری

لباسهای محلی مردان و زنان قشقایی نیز جاذبه های خاصی دارد و آوازه آن تا دور دست ها نیز رفته و امروزه به یکی از مهمترین جاذبه های فرهنگی این قوم تبدیل شده است. پوشاک زنان عشایر شامل کلاهک، آرخالق، تنبان و پاپوش است که بیشتر در رنگهای بسیار شاد و متنوع و الهام گرفته از طبیعت تهیه می شود. پوشاک مردان ایل را هم کلاه، پیراهن، آرخالق، شال کمر، چقه و کپنک تشکیل می دهند ایلاتی ها در گذشته دارای آرخالق و شال و کلاه های بدون لبه و نمدی بوده اند و در عصر یهلوی ناچار شدند مثل دیگران لباس یک شکل بپوشند.

لباس مردان

لباسی که مردان ایل میپوشند شامل "کلاه دوگوشی، آرخالق بلند، شال کمر، چقه، شلوار، پاپیج و ملکی" بود.

کلاه دوگوشی: بی کلاه بودن در ایل عملی زشت است پس مردان موظفند همیشه کلاهی بر سر داشته باشند. قبل از جنگ جهانی کلاه قشقائی ها تقریباً شبیه کلاه بختیاری ها بود اما با ابتکار خوانین قشقائی کلاه نمدی دو گوش فعلی ساخته شد. این کلاه از جنس کرکهای ظریف و اطفیف توسط نمد مالهای ماهر و با تجربه محلی مالیده و درست می شد. از خصوصیات این کلاها اینکه اولاً علاوه بر زیبایی و وقار به علت سنگینی با هر باد و طوفانی از سر نمی افتد ثانیاً هنگام تابش آفتاب میتوان گوشه آن را سایبان صورت نمود که معمولاً در دو رنگ نخودی و خاکستری تیره دیده می شود.

آرخالق مردانه

آرخالق لباس بلند و گشادی است که به علت داشتن دو چاک طویل در طرفین که تا بالای زانو می آید . میتوان دامنه های آن را بالا زد که هنگام دویدن و راهپیمایی دست و پاگیر نباشد. این لباس را بدون شال نمی پوشند. شال مردانه ۵ یا ۶ متر پارچه قهوه ای یا سفید ضخیم است که از روی آرخالق بروی کمر می پیچند که علاوه بر زیبایی باعث سالم ماندن مهره های کمر در حرکات سریع و برداشتن بارهای سنگین هنگام کوچ و اسفاده از آن به عنوان جیب برای نگهداری پول، سیگار، چپق، شانه یا دیگر لوازم است.

چقه

چقه یکنوع بافته مخصوصی است به رنگ کرم که برای زیبایی و جلوه لباس و معمولاً با شال و آرخالق پوشیده می شود.

لباس زنان

لباس زنان شامل چارقد یا روسری و اشارپ یا دستمال و پیراهن بلند و آرخالق و شلیته های متنوع و جوراب و کفش (ملکی) میباشد.

چارقد یا روسری

از پارچه سبک و نازک مثل تور یا وال برای پوشش و محافظت موها و سروگردن و گوش استفاده میشود. جهت پوشیدگی کامل زیر چارقد کلاه پارچه ای مخصوص بر سر میگذارند . چارقد را به شکل سه گوش می برند و با سنجاقی به زیر گلو وصل میکنند .انواعی از چارقد ها که در مهمانی و عروسی ها به سر می زنند برای زیبایی بیشتر پولک دوزی و زری دوزی و حاشیه گذاری و یا مهره کوبی میکنند

دستمال یا اشارپ

برای جلوگیری از جابجا شدن چارقد و پوشیدگی و زیبایی و سنگینی لباس می باشد. این دستمالها را در تبریز از ابریشم خالص می بافند با مدل‌های مختلف به نام کلاغی و هفت رنگ و تواضعی وبسته به سن و سال افراد از رنگهای مختلف استفاده میشود. برای درگیر شدن چارقد و دستمال سنجاقی به کار میبرند. دو سر دستمال را که آویزان است روی سینه برای حفاظت از حجاب بیشتر حایل می نمایند.

پیراهن

پیراهن زنان دارای آستین بلند و یقه کاملاً بسته و بلند تا زیر زانو و آزاد و از طرفین با دوچاک باز و تحرک را آسان مینماید. معمولاً از پارچه ضخیم و کمی هم گشاد میدوزند زیرا در گذشته زیر پیراهن معمول نبوده است. پیراهنی که در مجالس و عروسی ها می پوشند با پولک یا مهره یا حاشیه دوزی تزئین می نمایند . در ایل هر کسی مسئول دوخت و دوز لباس خود میباشد.

زیر جامه

شلیته های گسادی است که براحتی در آن حرکت میکنند مینشینند و بلند میشوند و هر کدام بین ۶ تا ۱۲ متر پارچه لازم دارد و هر زن ی بین ۳ یا ۴ تا را روی هم میپوشد که به ترتیب از پارچه های نازک و گرانبقیمت تا ضخیم و ارزانبقیمت تهیه میشود .بهترین پارچه را با نوارهای مختلف حاشیه دوزی نموده روی بقیه آنه میپوشند. برای استحکام و راحتی با بندهای مخصوصی آنها را به کمر میبندند گرچه زیر جامه تا زیر پا را میپوشاند اما برای رعایت حجاب جوراب ساقه کوتاهی هم مرسوم است. با وجودیکه شستن این لباسها پر زحمت است ولی از نظر زیبایی و رعایت حجاب و موقعیت کوچ نشینی بسیار ارزنده است.

آرخالق

به جای ژاکت برای محافظت از سرما از نوع پارچه ضخیم و نفیس مثل مخمل با آستری ساده به سبک خاصی دوخته میشود. دوختن و بریدن آن کار هرکس نیست در هر طایفه چند نفر در این کار مهارت دارند که برای بقیه میدوزند. اصولاً در زمستان برای جلوگیری از سرما و در مجالس برای زیبایی بیشتر می پوشند. آرخالق بر خلاف ژاکت از نظر قامت کوتاه ولی آستینه بلند و زائده هایی دارد که حتی پشت دستها را هم می پوشاند. آرخالق زنان مسن هم رنگ لباسشان مشکی و بقیه از پارچه های رنگین یا زرباف یا مخمل رنگین بسته به اقتصاد خانواده فرق میکند.